

یک حرف و هزار حرف

نظم و برنامه‌ریزی در رفتار بزرگان

امام خمینی (ره)

زندگی امام خمینی در شئون مختلف مادی و معنوی آمیخته با نظم و حساب و وقت‌شناسی بود، در حدی که گویا از فرایض و واجبات دینی است. وقتی امام خمینی (ره) در عراق بودند مشهور شد که بعضی از طلاب نجف اشرف، ساعت خود را با رفت و آمد ایشان به درس و تشریف به حرم مطهر تنظیم می‌کردند. وقت‌شناسی و نظم در امور از ویژگی‌های معروف آن بزرگوار بود.

یکی از مصاحبان ایشان می‌گوید: «به‌راستی عجیب بود که امام برای مطالعه و قرائت قرآن و کارهای مستحبی حتی زیارت‌ها و دعا‌هایی که در وقت خاصی هم وارد نشده است، وقت خاصی را تنظیم کرده بودند و هرکاری را روی همان وقت‌بندی و تنظیم خاص، انجام می‌دادند.» امام خمینی (ره) در یکی از بیانات خود می‌فرماید: «عده قلیل با نظم، برعهده کثیر بی‌نظم، غلبه داشته است.» (صحیفه نور، ج ۱۴، ص ۱۸۷)

مقام معظم رهبری

یکی از برنامه‌های ثابت مقام معظم رهبری این است که حداقل یک ساعت به اذان صبح بیدار می‌شوند و تا اذان صبح به تهجد و شب زنده‌داری مشغولند.

معظم‌له در طول هفته چند مرتبه کوه‌پیمایی می‌کنند. گاهی این برنامه ساعت‌ها طول می‌کشد به‌حدی که شاید بسیاری از جوان‌ها هم نتوانند ایشان را همراهی کنند. بسیاری از مواقع اتفاق می‌افتد که نماز صبح را بالای کوه می‌خوانند.

مقامات کشوری و لشکری که درخواست ملاقات داده‌اند، ساعت خاصی خدمت آقا می‌آیند. گزارش کارشان را می‌دهند و معظم‌له رهنمودهای لازم را ارائه می‌دهند.

هرروز گزیده جراید و مطبوعات برای مقام معظم رهبری آماده و به‌صورت بولتن تقدیم‌شان می‌شود، ولی ایشان به گزیده مطبوعات اکتفا نمی‌کنند و بسیاری از روزنامه‌های صبح و عصر و به‌خصوص سرمقاله‌ها را با دقت می‌خوانند.

بعد از اقامه نماز ظهر به جماعت، معظم‌له برای ناهار و استراحت تشریف می‌برند و دوباره ساعت ۴ بعد از ظهر کارشان را شروع می‌کنند.

آیت‌الله خامنه‌ای اغلب بین نماز مغرب و عشا حدود نیم ساعت تا سه ربع در سکوت محض به تفکر و تأمل می‌نشینند.

ساعتی از شب را به مطالعه، دیدن اخبار و ساعتی را نیز پدرا نه در کنار خانواده به سر می‌برند. ایشان علی‌رغم همه مشغله‌های کاری و علمی، باز با وسواسی خاص به امور خانواده و دقت در کار و تحصیل فرزندانشان می‌پردازند.

یک روز در هفته، جمعی از شخصیت‌های بارز علمی و عده‌ای از مجتهدان با ایشان جلسه‌ای دارند و برخی از مباحث فقهی را مطرح می‌کنند.

یکی از برنامه‌های منظم مقام معظم رهبری ارتباط با مردم و به‌ویژه سرکشی به خانواده‌های شهیداست. این ملاقات‌ها غالباً بدون اطلاع قبلی خانواده‌های شهید برگزار می‌شود.

شهید استاد مرتضی مطهری

دکتر علی لاریجانی (داماد استاد شهید مطهری) درباره برنامه‌ریزی استاد چنین می‌گوید:

«ایشان در تمام شئون زندگی، فرد بسیار منظم و منضبطی بودند. اوقات ایشان با برنامه برای کارهای مشخصی تنظیم شده بود. ساعتی را برای عبادت و ساعتی را برای استراحت و ساعتی را برای مطالعه تنظیم کرده بودند. معمولاً دو ساعت مانده به طلوع فجر، مشغول عبادت می‌شدند و این برنامه حتی در مسافرت‌ها نیز تغییر نمی‌کرد؛ گرچه، به‌خاطر کثرت کار در برخی ایام مجبور می‌شدند دیروقت به بستر روند.

استراحت ایشان هم منظم بود و معمولاً ساعت ۹/۵ یا ۱۰ شب برای استراحت مهیا می‌شدند. در زمینه تحقیقات علمی، هم در ساعات مطالعه ایشان این نظم و ترتیب وجود داشت و هم در موضوعاتی که مورد تحقیق ایشان بود، این استمرار مطالعاتی دیده می‌شد. برخی موضوعات بود که ایشان سالیان درازی را در مطالعه و تحقیق درباره آن‌ها گذراندند. این وضع در فیش‌ها یا یادداشت‌های ایشان نیز دیده می‌شود.»

آیت‌الله مصباح یزدی

آیت‌الله مسعودی درباره نظم و برنامه‌ریزی استاد مصباح می‌گوید:

«اساساً روحیه تشکیلی و سازمان‌یافته عمل کردن در دوران مبارزات را آقای مصباح رواج داد. ایشان پیشنهاد کرده بود اگر کسی با پنج دقیقه تأخیر در جلسات حاضر شود یک تومان (قبل از انقلاب) جریمه بپردازد.»

حجت‌الاسلام نواب نیز درباره نظم استاد در ابعاد مختلف زندگی می‌گوید:

«ایشان دارای یک فکر منظم است و راجع به هر مطلبی به‌سرعت تصمیم نمی‌گیرد و به سرعت اظهار نظر نمی‌کند. هر وقت از ایشان سوالی می‌کنیم، فکر می‌کنند و با یک نظم فکری درست به ما جواب می‌دهند؛ مثلاً می‌گویند این مطلبی که شما پرسیدید چند جهت دارد و باید از جهات مختلف مورد ملاحظه قرار بگیرد...»

نظمی که ایشان در کارهایشان دارند به گونه‌ای است که وقتی در مدرسه حقانی تدریس می‌کردند دوستان می‌گفتند با رفتن و آمدن ایشان می‌توانیم ساعت کوک کنیم. وقت‌شناسی‌شان، نظمی که در لباس پوشیدن دارند، نظمی که در خورد و خوراک دارند، و همه

